

چابهار در آستانه بلوغ / همایش دوروزه بین المللی فرصت های سرمایه گذاری در سیستان و بلوچستان در چابهار برگزار شد

هم‌زاد بچه های دهه هفتاد، طفل دیگری هم متولد شده است که البته هنوز مانده که به اندازه کودکان سال های ابتدایی دهه هفتاد خورشیدی، بالغ شده باشد؛ منطقه آزاد چابهار، متولد ۱۳۷۲. چسبیده به بندر کهن چابهار، تنها بندر اقیانوسی ایران. نزدیک‌ترین راه دسترسی دریایی بازرگانان اروپایی، هندی و آسیایی به ایران. می گویند اگر بندر چابهار در سال های جنگ ایران و عراق نبود، بسیاری از بخش های تجاری لنگ می ماند و حتی مایحتاج روزانه مردم هم نمی رسید. شاید به پاس همان خدمات در ۸ سال جنگ تحمیلی بود که در دوران سازندگی، چابهار یکی از نخستین مناطق آزاد ایران نام گرفت تا تحولی اقتصادی در آن منطقه به وجود بیاید.

اما متحول شد؟ شاید باید با شک و تردید به مسیری که برای رسیدن به این هدف طی شد، نگاه کرد که اگر مسیر درست طی شده بود، این‌روزها نباید نرخ توسعه اقتصادی و اجتماعی و سرانه اشتغال و آموزش و هتل و رفاه اجتماعی و تولید، توسعه و درآمد و... از میانگین کشوری پایین باشد که البته بسیار پایین‌تر است. بماند که قرار بود چابهار رقیبی برای بندرهای سواحل جنوبی همین حوزه خلیج فارس و دریای عمان باشد؛ اما گوی سبقت را به دویی، ابوظبی، جبل علی، دوحه و قابوس واگذار کرد و حالا بسیاری از مردم همان منطقه به قاچاق سوخت مشغولند.

شاید اکنون موقع واکاوی دلایل عقب ماندن چابهار از اهداف بلندپروازانه «منطقه آزاد» نباشد، اما هرچه هست در همین روزها تلاش می شود فرصت های بی شمار سرمایه گذاری در چابهار به سرمایه دارانی که اتفاقاً در ایران کم نیستند، در همان سیستان و بلوچستان محروم هم بسیار پیدا می شوند و در همین منطقه جنگ زده خاورمیانه و حوزه خلیج فارس و دریای عمان و در اوج تحریم ها هم سرودست برای حضور در بازارهای بکری مثل ایران می شکنند، معرفی شوند. فرصت هایی که مثل توسعه پتروشیمی، توسعه صنایع فولاد، حمل و نقل دریایی، ریلی، جاده‌ای و هوایی، گردشگری، معدنی و ... لیست می شوند تا شاید چابهار از رخوت و خمودگی سال های گذشته رها شود. بماند که شاید اگر عقل سلیمی در همین سال های پایانی دهه ۹۰ می‌خواست چابهار را به عنوان منطقه آزاد بشناساند، دیگر سراغ گردشگری نمی رفت، اما برای یکی از کهن ترین بنادر ایران که تمدن کهنی هم در خود جا داده است و البته همیشه به عنوان مقصدی بکر برای گردشگری شناخته شده، توسعه توریسم، یکی از مهمترین دواهای درد بیکاری و توسعه نیافتن فرهنگی و اجتماعی است.

۲۸ و ۲۹ دی ۹۷، یعنی همین دیروز و پریروز همایش بین المللی فرصت های سرمایه گذاری چابهار و سیستان و بلوچستان با حضور مدیران ارشد استانی و ملی و سرمایه گذاری محلی، ملی و بین المللی در چابهار برگزار شد. همایشی که شاید شروعی باشد برای رسیدن به اهداف اولیه این منطقه: «توسعه محور شرق».

چابهار؛ محل تلاقی دو سند راهبردی توسعه

همایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان در چابهار برگزار شد. هدف همایش شناسایی و شکوفایی ظرفیت‌های اقتصادی، تجاری، گردشگری، شیلاتی، کشاورزی و صنعت و معدن بود و در مراسم گشایش آن غلامرضا پناه، معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار به ظرفیت‌های خوب سرمایه‌گذاری اقتصادی در این منطقه اشاره کرد: «سرمایه‌گذاران در جریان این همایش می‌توانند ضمن امضای قراردادهای لازم نسبت به سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقدام کنند».

در این همایش هم سرمایه‌گذاران بومی سیستان و بلوچستان، مسئولان محلی، استانی و کشوری حضور داشتند، هم میهمانان خارجی؛ میهمان‌هایی از کشورهای عمان، ترکیه و پاکستان.

هر کسی که در این همایش بود، خوب می‌دانست که چابهار ظرفیت‌های مهم و خوبی در اقتصاد ایران دارد. اینقدر که حتی عبدالرحیم کردی، مدیرعامل منطقه آزاد چابهار، این منطقه را نقطه‌ی تلاقی دو سند توسعه راهبردی ایران یعنی «توسعه سواحل مکران» و «محور توسعه شرق» دانست: «این بندر نقطه تلاقی دو سند مهم توسعه‌ای محور شرق و سند مگا پروژه توسعه سواحل مکران است؛ چابهار نگین توسعه شرق و محرک توسعه این بخش کمتر توسعه‌یافته کشور است».

او به گذشته تاریخی چابهار اشاره کرد: «منطقه آزاد چابهار در سال ۷۲ با تحقق مأموریت سند توسعه محور شرق در چابهار ایجاد شد تا تسهیل‌کننده سرمایه‌گذاری باشد». او گفت در این سال‌ها تلاش‌شان بر این بوده تا سرمایه‌گذاری در چابهار راحت‌تر شود: «مجموع قراردادهایی که برای سرمایه‌گذاری در سه سال گذشته در منطقه آزاد چابهار منعقد شده، از مجموع قراردادهای ۱۰ سال گذشته‌ی آن، بیشتر است. فرآیند ثبت شرکت در منطقه آزاد چابهار ظرف ۴۸ ساعت کاری در صورت تکمیل مدارک، اتفاق می‌افتد».

امروز در دنیا هزینه‌های حمل‌ونقل تعیین‌کننده‌ی مکان پروژه‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری است، چابهار با توجه به اقیانوسی بودن و نزدیکی به مسیرهای اصلی تجارت دریایی و بازارهای بین‌المللی؛ بهینه‌ترین، به صرفه‌ترین و ایمن‌ترین نقطه اتصال دو کانون جمعیتی جهان با بیش از ۳ میلیارد نفر جمعیت یعنی کشورهای حوزه اقیانوس هند با ۲ میلیارد نفر جمعیت و کشورهای آسیای میانه، قفقاز تا شرق اروپا با بیش از ۸۰۰ میلیون نفر جمعیت است». کردی هم‌چنین چابهار را فرصتی دانست که می‌تواند از فشار تحریم‌های ظالمانه آمریکا علیه ملت ایران کم کند: «چابهار تنها نقطه‌ای از ایران اسلامی است که می‌تواند خارج از تحریم‌های اقتصادی با همیاری و هم‌افزایی بخش‌های مختلف شرایطی مناسب را برای اقتصاد کشور مهیا کند».

در این همایش عبدالغفور ایران‌نژاد، نماینده مردم چابهار، نیکشهر، کنارک و قصرقند در خانه ملت هم در رابطه با زیرساخت‌های حمل‌ونقل این منطقه حرف‌هایی داشت. او گفت: «چابهار موقعیت و جایگاه مناسبی در جهان دارد اما در طول سال‌های گذشته فکری برای زیرساخت‌های حمل‌ونقل آن نشده بود و تاکنون حتی یک کیلومتر آزادراه ندارد. هر کالایی که وارد بندر چابهار می‌شود باید با استفاده از کامیون‌ها به داخل کشور ارسال شود که این امکان هنوز به طور مناسب فراهم نشده است».

اختصاص ۲۰۰ میلیارد تومان به جاده ترانزیتی چابهار-زاهدان

سخنران دیگر همایش علیم یارمحمدی، عضو کمیسیون عمران مجلس بود که به توسعه نامتوازن چابهار اشاره کرد؛ توسعه نامتوازی که به قول او مشکلات زیادی ایجاد کرده است. او گفت: «توسعه نامتوازن چابهار مشکلات عدیده‌ای را به وجود آورده، با توجه به راه‌اندازی فاز اول و تردد کامیون‌ها، ما رشد ۴۰۰ تا ۵۰۰ درصدی در حوادث جاده‌ای محور ترانزیتی چابهار داشتیم. با توجه به پیگیری‌های صورت گرفته، ۲۰۰ میلیارد تومان برای توسعه محور ترانزیتی چابهار-زاهدان از سوی وزارت راه اختصاص یافت؛ برخی قطعه‌ها آغاز شده و برخی در حال انعقاد قرارداد و آغاز ساخت است».

او به محدودیت منابع هم اشاره کرد و گفت: «توسعه محور ترانزیتی چابهار دست سرمایه‌گذاران را می‌بوسد. امیدواریم بتوانیم در قالب قراردادهای سرمایه‌گذاری جدید به صورت مشارکتی، ساخت و توسعه این محور ترانزیتی را واگذار کنیم».

توسعه‌ی شبکه‌ی راه‌های چابهار موضوع همیشه مهمی است که در این همایش هم چند بار مطرح شد. اینبار از سوی استاندار سیستان و بلوچستان. احمدعلی موهبتی گفت: «با توجه به توسعه متناسب زیرساخت‌های پسرکانه‌ای ریلی و جاده‌ای چابهار و بهره‌گیری از ظرفیت‌های اقتصادی و ترانزیتی این بندر؛ دولت طی مصوبه‌ای درخواست برداشت یک میلیارد دلار از صندوق توسعه ملی برای توسعه و تکمیل راه آهن و بزرگ‌راه چابهار را کرده است».

چابهار؛ گلخانه طبیعی

بعد از افتتاحیه نشست‌های تخصصی در همایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان برگزار شد. یکی از آنها نشست تخصصی کشاورزی و شیلات بود که به ریاست محمدعلی طهماسبی، معاون امور باغبانی وزیر جهاد کشاورزی با محوریت جذب

سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی فعال در این حوزه برگزار شد. طهماسبی در این نشست به ماجرای احداث گلخانه در چابهار اشاره کرد؛ به عقیده او بهترین شرایط جهان برای احداث گلخانه در چابهار مهیاست. هم نوع تابش و هم درجه حرارت خوب است، هم دمای هوای و خاک حاصلخیز، هم این منطقه دسترسی مناسب و سریعی به بازارهای مصرف دارد؛ مهم‌ترین پارامتری که سرمایه‌گذاری و ایجاد هر کسب‌وکار تولیدی به آن نیاز دارد.

او وضعیت چابهار را با کشورهای دیگر هم مقایسه کرد: «طی بررسی‌هایی که انجام دادیم، متوجه شدیم، شهرهایی در اسپانیا، هلند و ترکیه قطب‌های گلخانه‌ای جهان هستند و هرکدام ۳۰ تا ۴۰ هزار هکتار گلخانه دارند؛ اما نوع تابش و درجه حرارت چابهار منحصر به فرد است و بسیار بیشتر از آنها قابلیت ایجاد گلخانه را دارد».

نشست تخصصی دیگری که برگزار شد، پنل نیرو و انرژی بود که در آن سیاست‌های کلان وزارت نیرو در حوزه تامین آب و برق برای پروژه‌های در دست احداث منطقه تشریح شد. این نشست زمینه‌ای را برای بحث و تبادل نظر در رابطه با فرصت‌های ایجاد شده درخصوص سرمایه‌گذاری نیروگاه خورشیدی، حوزه آب و رویکردهای نوین بین‌المللی و تامین مالی زیرساخت‌ها فراهم کرد. سومین نشست تخصصی، پنل تجارت، حمل‌ونقل و ترانزیت بود. هدف از برگزاری این نشست هم بررسی دسترسی به نظام حمل‌ونقل مناسب بود که طی آن در رابطه با فرصت‌های سرمایه‌گذاری بنادر چابهار، فرصت‌های ترانزیتی محور شرق کشور، نقش چابهار، در بلوک‌های اقتصادی جهان و راهکارهای توسعه چابهار بحث و تبادل نظر شد.

ورود چشمگیر گردشگران خارجی

پنل تخصصی دیگر گردشگری بود. محمدرضا رستمی، معاون فرهنگی، گردشگری و صنایع خلاق شورای عالی مناطق آزاد کشور در این پنل گفت: «ورود گردشگر خارجی به چابهار از هزار و ۳۲۵ نفر در سال گذشته به سه هزار و ۲۸۰ نفر در ۹ ماه نخست امسال رسیده که این میزان افزایش چشمگیری است». او به وجود اقامتگاه‌های مناسب برای پذیرایی از گردشگران در چابهار اشاره کرد و گفت: «الان ۲۲ اقامتگاه در چابهار برای ارائه خدمات به گردشگران وجود دارد که ۴ مورد از این تعداد هتل هستند و این ۴ هتل با ۲۲۵ اتاق و ۶۴۰ تخت به گردشگران خدمات ارائه می‌کنند. ظرفیت موجود اقامتگاه‌های چابهار در مجموع یک هزار و ۴۸۰ تخت در ۵۵۴ اتاق است».

چابهار؛ نقطه اتصال کشورهای دنیا

همایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری استان سیستان و بلوچستان که طی دو روز گذشته در چابهار برگزار شد، فرصتی فراهم کرد تا توجهات دوباره به این منطقه حساس در کشور جلب شود. تا جایی که جلال ساداتیان، سفیر پیشین ایران در انگلیس هم در گفت‌وگو با اینوست با اشاره به بررسی توسعه زیرساخت‌های تنها منطقه اقیانوسی ایران و ظرفیت‌های بین‌المللی می‌گوید: «ما باید ایران را دارای یک موقعیت ژئوپلیتیکی خوب بدانیم که مرکز اتصال شمال به جنوب، شرق به غرب و بالعکس است. به این معنی که در گذشته‌های دور راه ابریشم از ایران، نقطه اتصال تمدن‌های غرب و شرق بود و امروزه نیز بنا به دلایل مختلف این موقعیت ژئوپلیتیکی در ایران وجود دارد. ایران به شکلی مرکز استراتژی‌های دنیا قرار گرفته که در نتیجه نقاط ساحلی آن اعم از مجموعه خلیج فارس و سواحل مکران تا چابهار از بهترین نقاط اتصالی، می‌توانند نیازمندی‌های کشورهای شمال را برای اتصال به دنیا و شرق و غرب را برطرف کنند. کشورهای مانند هند و چین علاقه‌مند به حضور در چابهار هستند و نسبت به توسعه این منطقه اهتمام می‌ورزند؛ کما اینکه ایران هم سال‌ها تلاش می‌کند از این منطقه بهترین بهره‌برداری را از طریق ایجاد منطقه آزاد تجاری، جذب سرمایه‌های خارجی و توسعه زیربنای چابهار را در دستور کار خود داشته باشد. خط آهن سراسری از زمان آقای هاشمی شکل گرفته بود تا بتواند کشورهای آسیای میانه را به خلیج فارس، دریای عمان و اقیانوس هند متصل کند؛ اگر زیربنای آن تکمیل شود می‌تواند روابط ما با کشورهای همسایه را بهبود قابل توجه و چشمگیری دهد».

او معتقد است که از ظرفیت‌های کشورهای عضو اکو در عمل کم بهره برده‌ایم: «زمانی کشورهای عضو اکو سه کشور ایران، پاکستان و

ترکیه بودند اما به ۱۰ کشور افزایش پیدا کرد. از ظرفیت‌های مجموعه این کشورها در عمل بسیار کم بهره بردیم و ۷ کشور دیگری که به ۳ کشور اولیه افزوده شدند، پتانسیل‌های خوبی داشته و دارند».

به عقیده‌ی او چابهار می‌تواند نقطه اتصال کشورهای دنیا به یکدیگر باشد. می‌گوید: «اگر فرض کنیم برخی از نقاط مربوط به خلیج فارس دارای مشکلاتی بوده باشند چابهار مشکلی تاکنون نداشته؛ کشتی‌های قاره‌پیما می‌توانند در این بندر پهلو بگیرند و بهترین محصولات را وارد یا صادر کنند. ما بیشتر بر تولید تمرکز داریم؛ این منطقه به لحاظ دسترسی به آب، وضعیت حمل‌ونقل بین‌المللی می‌تواند نقطه اتصال و نقطه تولید بسیار خوبی باشد. تمام این کشورها، عمدتاً کشورهای منطقه، می‌توانند از ظرفیت‌های خود مشترکاً با ایجاد ظرفیت شرکت‌های چندملیتی در چابهار بهره‌برداری کنند».

او راهبردهایی هم برای تبدیل چابهار به دروازه طلایی توسعه سواحل مکران و توسعه محور شرق دارد: «حداکثر استفاده‌هایی که از این منطقه می‌شود صرفاً بر مبنای ماهیگیری و اقدامات سنتی افراد ساکن این نقاط صورت می‌گیرد. اگر حتی محصولات دریایی را بخواهند تبدیل کنند و سپس به دنیا انتقال دهند، دارای ارزش افزوده بالاتری می‌شود. در ابعاد مختلف تولیدی نیز اشاره داشتم مثلاً به جای صادر کردن نفت خام به دنیا، پالایشگاه‌های کوچک در سرتاسر این مناطق مستقر کنیم و فرآورده‌های پالایشگاه‌ها را به سراسر دنیا صادر کنیم. در ابعاد تولیدات معدنی تا چه حد می‌تواند توسعه پیدا کند فرآورده‌های نفتی اعم از پتروشیمی، فرآورده‌های سوختی گازوئیل و قیر مدنظر ما است که حوزه آن بسیار گسترده است و با مشکلات و موانعی روبه‌رو هستند و تولیدشان از نظر هزینه و رقابت با دنیا دارای قیمت بالایی است. چابهار برای ترکمنستان و قزاقستان منطقه امن‌تر و راحت‌تری برای رفتن به اروپا و شرق دور است. از آنجا که ازبکستان و تاجیکستان کاملاً محاصره شده هستند و راه به دریا ندارند، می‌توانند محصولات اولیه خود را در این مناطق بیاورند و با مشارکت و سرمایه‌گذاری‌ها محصولات خود را تبدیل کنند».

روزنامه سازندگی

